

**ZAKONSKA MOGUĆNOST UTVRĐIVANJA RAZLIČITIH KOEFICIJENATA ZA
ZAPOSLENE U OSNOVNOM, SREDNJEM, VIŠEM I VISOKOM OBRAZOVANJU KOJI
OBAVLJAJU RAD ISTE VRSTE**

**Uredba o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama
član 2 tač. 2) do 5) i tačka 12)**

Sentenca:

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama propisano je da se koeficijenti za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih utvrđuju aktom Vlade, kojim se zaposleni razvrstavaju u platne razrede prema zvanjima, zanimanjima ili poslovima. Polazeći od navedenih odredaba Ustava i zakona, Ustavni sud je ocenio da je Vlada ovlašćena da utvrđuje koeficijente za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, koji pored stručne spreme, izražavaju i složenost poslova, odgovornost i uslove rada. Saglasno tome Vlada je utvrdila visinu koeficijenata i visinu osnovice za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama u oblasti obrazovanja, kulture, socijalne zaštite i zdravstva, a da pri tome nije dovela u pitanje ustavni princip zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, jer se tako utvrđeni koeficijenti i osnovica za obračun i isplatu plata zaposlenih podjednako odnose na sve zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije. Pitanje adekvatnosti određenih normativnih rešenja u opštem pravnom aktu isključivo su u nadležnosti donosioca akta, a ne u nadležnosti Ustavnog suda, određenoj članom 167. Ustava, pa stoga tu adekvatnost Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje.

Obrazloženje:

"Ustavnom sudu podneti su predlozi za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti i inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 2. tač. 1. do 5. i tačka 12. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07 i 106/07) i zaključaka Vlade 05 broj 120-8133/05 od 22. decembra 2005. godine i 05 broj 120-3574/06 od 15. juna 2006. godine.

U predlogu Samostalnog sindikata visokog i višeg obrazovanja i studentskog standarda Srbije osporavaju se odredbe člana 2. tač. 1. do 4. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06 i 58/06), iz razloga što su utvrđeni različiti koeficijenti za zaposlene u osnovnom, srednjem, višem i visokom obrazovanju iako ovi

zaposleni obavljaju rad iste vrste. Takođe se navodi da je Vlada svojim zaključkom utvrdila različitu cenu rada za isti rad i rad iste vrednosti, što je imalo za posledicu niže plate nenastavnog osoblja u visokom obrazovanju u odnosu na plate nenastavnog osoblja u osnovnom i srednjem obrazovanju. Na ovaj način su, po mišljenju predlagača, povređene odredbe člana 36. stav 1. Ustava Republike Srbije kojima je garantovano pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu, kao i odredbe člana 104. st. 2. i 3. Zakona o radu, kojima je propisano da se zaposlenom garantuje jednaka zarada za isti rad, odnosno rad iste vrednosti.

U Predlogu Osnovne organizacije sindikata obrazovanja Osnovne škole "Milica Milošević" iz Jagnjila osporavaju se odredbe člana 2. tač. 1, 2. i 5. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04 i 5/05), s obzirom na to da su zaposlenima u osnovnom i srednjem obrazovanju za isti rad utvrđeni različiti koeficijenti za obračun i isplatu plata po osnovu stručne spreme, čime je postupljeno suprotno odredbama člana 36. Ustava i člana 81. Zakona o radu.

Republički zavod za zdravstveno osiguranje u svom predlogu navodi da su odredbom člana 2. tačka 12. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05 i 27/06), prilikom određivanja koeficijenata za plate u stručnim službama Republičkog fonda za penzijsko osiguranje, Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje i Republičkog zavoda za tržište rada učinjena velika odstupanja u određivanju koeficijenata, što je imalo za posledicu umanjenje zarade zaposlenima u stručnoj službi Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje mada zaposleni u Republičkom zavodu obavljaju daleko složenije i značajnije poslove u odnosu na ostale stručne službe, kao i da sa malim brojem zaposlenih pružaju usluge većem broju osiguranika. Stoga je predloženo da Ustavni sud utvrdi da osporena odredba Uredbe nije u skladu sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama.

Inicijativom jednog građana iz Vladičinog Hana osporava se ustavnost Uredbom o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 106/07) menjanih odredaba člana 2. osnovne Uredbe, zbog toga što se njima vrši "diskriminacija zaposlenih po stručnoj spremi", jer se ista stručna sprema nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika, sekretara i šefa računovodstva u osnovnom obrazovanju "različito vrednuje" različitim koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih.

U prethodnom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Uredbu o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 44/01) donela Vlada, na osnovu člana 8. Zakona o platama zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 34/01). Uredba je više puta menjana i

dopunjavana, a izmene i dopune Uredbe objavljene su u "Službenom glasniku Republike Srbije", broj 15/02, broj 30/02, broj 32/02, broj 69/02, broj 78/02, broj 61/03, broj 121/03, broj 130/03, broj 67/04, broj 120/04, broj 5/05, broj 26/05, broj 81/05, broj 105/05, broj 109/05, broj 27/06, broj 32/06, broj 58/06, broj 82/06, broj 106/06, broj 10/07, broj 40/07, broj 60/07, broj 91/07, broj 106/07, broj 7/08, broj 9/08, broj 24/08, broj 26/08, broj 31/08, broj 44/08, broj 54/08, broj 108/08, broj 113/08, broj 79/09 i broj 25/10).

Osporenim odredbama člana 2. tač. 1. do 5. i tačka 12. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07 i 106/07) utvrđeni su koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom, srednjem, višem i univerzitetskom obrazovanju, učeničkom standardu i zaposlenih u stručnim službama Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Osporenim zaključcima koje je donela Vlada na osnovu člana 3. stav 1. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama utvrđena je osnovica za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom, srednjem, višem i univerzitetskom obrazovanju, zavodima osnovanim u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, zdravstvenoj delatnosti, kulturi, centrima za socijalni rad, ustanovama socijalne zaštite za smeštaj korisnika i zaposlenih u ostalim javnim službama počev od plata za decembar 2005. godine, odnosno počev od plata za jun, septembar i novembar 2006. godine.

Prema odredbama člana 112. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07), postupci pred Ustavnim sudom započeti pre dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po odredbama ovog zakona.

Imajući u vidu da je jedan broj predloga za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Uredbe i zaključaka Vlade podnet u vreme važenja Ustava Republike Srbije od 1990. godine i u odnosu na odredbe tog Ustava, Ustavni sud je odluku doneo, ocenjujući osporene akte u odnosu na Ustav Republike Srbije od 2006. godine i zakone koji su na snazi, a saglasno odredbama člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava.

Ustavom je utvrđeno: da su pred Ustavom i zakonom svi jednaki, da svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu bez diskriminacije, kao i da je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog, kao i drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta (član 21. st. 1. do 3); da se jemči pravo na rad, u skladu sa zakonom, pravo na slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima i da svako ima pravo na pravičnu naknadu za rad (član 60. st. 1. do 4); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem javnih službi (član 97. tačka 10.); da Vlada utvrđuje i vodi politiku, izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine i donosi uredbe i

druge opšte akte radi izvršavanja zakona (član 123. tač. 1. i 3); da se delatnosti i poslovi zbog kojih se osnivaju javne službe, njihovo uređenje i rad propisuje zakonom (član 137. stav 5).

Zakonom o Vladi ("Službeni glasnik RS", br. 55/05, 71/05, 101/07 i 65/08) propisano je da Vlada izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine tako što donosi opšte i pojedinačne akte i preduzima druge mere (član 2. stav 2).

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 34/01 i 62/06) propisano je da se ovim zakonom uređuje način utvrđivanja plata, dodataka, naknada i ostalih primanja zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (član 1. tač. 3) i 4)); da se koeficijent za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih iz člana 1. tač. 1), 3), 4) i 5) ovog zakona, utvrđuju aktom Vlade (član 8. stav 1.), prema kome se zaposleni razvrstavaju u platne razrede prema zvanjima, zanimanjima ili poslovima (član 8. stav 2).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i zakona, Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbama Uredbe i osporenim zaključcima, na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja prema kome osnovicu za obračun i isplatu plata utvrđuje Vlada, tako da koeficijent za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, pored stručne spreme, izražava i složenost poslova, odgovornost i uslove rada, Vlada utvrdila visinu koeficijenata i visinu osnovice za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama u oblasti obrazovanja, kulture, socijalne zaštite i zdravstva.

U pogledu navoda predlagača i podnosioca inicijative da su određene kategorije zaposlenih iz Uredbe i zaključaka dovedene u neravnopravan položaj jer su utvrđeni različiti koeficijenti i osnovice za obračun i isplatu plata za isti stepen stručne spreme, Ustavni sud je ocenio da se osporenim odredbama, odnosno aktima ne dovodi u pitanje ustavni princip zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, jer se utvrđeni koeficijenti i osnovica za obračun i isplatu plata zaposlenih podjednako odnose na sve zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije. Na ovaj način se, takođe, po oceni Suda, ne dira u Ustavom zajemčeno pravo zaposlenih na rad u skladu sa zakonom, slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima iz člana 60. Ustava, već se osporenim aktima određuje visina koeficijenata i osnovice koja služi za obračun plata zaposlenih u javnim službama. Pitanje načina utvrđivanja i pitanje primerenosti i opravdanosti različite visine pojedinih koeficijenta i osnovice za obračun plata zaposlenih u javnim službama na koje ukazuju predlagači i inicijator svode se na pitanje adekvatnosti određenih normativnih rešenja u opštem pravnom aktu koja su isključivo u nadležnosti donosioca akta, a ne u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 167. Ustava.

Takođe, ukazivanje predlagača i podnosioca inicijative da su osporeni akti nesaglasni sa odgovarajućim odredbama Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 24/05 i 61/05) nije

od značaja za traženu ocenu zakonitosti, imajući u vidu da je pravni osnov za donošenje ovih akata sadržan u Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama, kao zakonu koji propisuje poseban režim utvrđivanja zarada zaposlenih koje se finansiraju iz budžeta, različit od opšteg režima radnih odnosa za koji Zakon o radu predviđa institut kolektivnog ugovaranja.

S obzirom na izloženo, Ustavni sud je našao da podneti predlozi i inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tač. 2. do 5. i tačka 12. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07 i 106/07) i zaključaka Vlade nisu osnovani, pa je predloge odbio i inicijativu nije prihvatio, saglasno odredbi člana 53. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07).

Kada je u pitanju ocena ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tačka 1. Uredbe, Ustavni sud je u predmetu IU-138/2004, na sednici održanoj 25. decembra 2008. godine, doneo Rešenje kojim je odbio predloge i nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti, pored ostalih, i navedenih odredaba Uredbe. Pri tome je Ustavni sud izrazio stav da je osporenim odredbama Uredbe Vlada, na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja, kao i primenom odredbe člana 4. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama prema kojoj koeficijent za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, pored stručne spreme, izražava i složenost posla, odgovornost i uslove rada, utvrdila visinu koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama u oblasti obrazovanja, odnosno zdravstva. Budući da se u konkretnom slučaju radi o zahtevu za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba opšteg akta o kojima je Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je u ovom delu odbacio predloge i inicijativu, saglasno odredbi člana 36. stav 1. tačka 4) Zakona o Ustavnom sudu.

Na osnovu svega izloženog i odredaba člana 45. tačka 14) i člana 46. tač. 5) i 8) Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 11. novembra 2010. godine, doneo je

ODLUKU

1. Odbijaju se predlozi i ne prihvataju se inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 2. tač. 2. do 5. i tačka 12. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07 i 106/07) i zaključaka Vlade 05 broj 120-8133/05 od 22. decembra 2005. godine i 05 broj 120-3574/06 od 15. juna 2006. godine.

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tačka 1. Uredbe iz tačke 1."

(Odluka Ustavnog suda, IU broj 229/2006 od 11. novembra 2010. godine, objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 2/2011 od 18. januara 2011. godine)

